

βιολί

βιολί, το, ουσ. [<βενετ. violin], το βιολί. **1α.** (στη γλώσσα της αργκό) η επίμονη ενασχόληση με κάτι, η μονομανία, το χόμπι: «αμάν, αυτό το βιολί, κάθε βράδυ στα μπουζούκια! || τι βιολί που του κόλλησε ξαφνικά με τη συλλογή των γραμματοσήμων!». (Λαϊκό τραγούδι: *θα πάψεις να 'σ' επίμονο κι αγύριστο κεφάλι, της ασωτίας το βιολί σε άκρη δε θα βγάλει*). **β.** επαναλαμβανόμενη μέθοδος, τακτική, επαναλαμβανόμενο μέσο για εξαπάτηση: «άσε το βιολί, γιατί μια φορά την πάτησα!». **2.** στον πλ. **τα βιολιά**, οι βιολιστές ή κέντρο διασκεδάσεως με ορχήστρα που αποτελείται αποκλειστικά από βιολιά: «το βράδυ πήγαμε και διασκεδάσαμε στα βιολιά». (Λαϊκό τραγούδι: *αχ, πού είναι εκείνα τα παλιά κι εκείνη η νουστιμάδα, που εγλεντούσα με βιολιά κι όλο με αμαξάδα*)· βλ. και λ. βιόλα. Υποκορ. **βιολάκι, το.** (Ακολουθούν 24 φρ.)·

- *άλλα βιολιά τώρα ή άλλο βιολί τώρα*, λέγεται στην περίπτωση που κάποιος ενεργεί ή συμπεριφέρεται διαφορετικά από ό,τι συνήθως ενεργούσε ή συμπεριφερόταν: «όποιος μου κλαιγόταν, του 'δυνα δανεικά, αλλά επειδή δεν άκουσα ποτέ ευχαριστώ από κανέναν, άλλα βιολιά τώρα και τα δανεικά κομμένα»·

- *αλλάζω βιολί*, ενεργώ, συμπεριφέρομαι διαφορετικά από ό,τι προηγουμένως προς το καλό ή προς το κακό: «όταν βλέπω πως δε με υπολογίζει κάποιος, αλλάζω βιολί και του συμπεριφέρομαι ανάλογα». (Λαϊκό τραγούδι: *θα τ' αλλάξω το βιολί θα ρεφάρω κι όπως πριν θα 'μαι στην πένα, θα τ' αλλάξω το βιολί, και θα ντρέπομαι πολύ να πονώ για μια γυναίκα σαν και σένα*). Συνών. *αλλάζω δρόμο (α) / αλλάζω σκοπό / αλλάζω τακτική*·

- *αν ήταν η ψωλή βιολί*, *θα 'ταν όλοι μουσικοί*, βλ. λ. [ψωλή](#)·

- *αν ήταν το μουνί βιολί*, *θα το είχανε πολλοί*, βλ. λ. *μουνί*·

- *αρχίζω το ίδιο βιολί*, βλ. φρ. *βαράω το ίδιο βιολί*. (Λαϊκό τραγούδι: *βρε Παντελή, βρε Παντελή, ξανά μανά μου άρχισες το ίδιο το βιολί*)·

- *βαράω το βιολί μου*, **α.** συνεχίζω ανεπηρέαστος την εργασία μου: «ό,τι και να γίνεται, αυτός βαράει το βιολί του». **β.** επιμένω στα ίδια λόγια, επαναλαμβάνω τα ίδια λόγια: «ύστερα από τόσες πιέσεις, εξακολουθεί να βαράει το βιολί του»·

- *βαράω το ίδιο βιολί*, **α.** εξακολουθώ να ασχολούμαι με την ίδια εργασία που έκανα και παλιότερα: «έχω να τον δω πολύ καιρό, αλλά, απ' ό,τι ξέρω, είναι πάλι στα λεμονάδικα και βαράει το ίδιο βιολί». **β.** επιμένω συνέχεια στα ίδια λόγια, επαναλαμβάνω συνέχεια τα ίδια λόγια: «έφαγε τόσο ξύλο στην Ασφάλεια κι αυτός ακόμα βαράει το ίδιο βιολί». **γ.** επιμένω, εμμένω στην αρχική μου άποψη: «του φέραμε ένα σωρό χειροπιαστές αποδείξεις, όμως αυτός δεν αλλάζει γνώμη κι επιμένει να βαράει το ίδιο βιολί»·

- *δεν ξέρω τι βιολί βαράει*, *δεν ξέρω με τι καταγίνεται*, *με τι ασχολείται στη ζωή του*, *δεν ξέρω ποια είναι η κοινωνική ή οικονομική του κατάσταση*: «φαίνεται δραστήριος άνθρωπος, αλλά στην πραγματικότητα δεν ξέρω τι βιολί βαράει»· *δεν ξέρω τι είδους άνθρωπος είναι*, *ποιο είναι το ποιόν του*: «με μια πρώτη ματιά φαίνεται καλός άνθρωπος, στην πραγματικότητα όμως δεν ξέρω τι βιολί βαράει». Συνών. *δεν ξέρω τι καπνό φουμάρει / δεν ξέρω τι ρόλο παίζει / δεν ξέρω τι ώρες κάνει*·

- *εγώ τι βιολί βαράω!* έκφραση δυσαρέσκειας ή δυσφορίας από άτομο που, ενώ έχει υπό τη δικαιοδοσία του κάποιον ορισμένο κύκλο εργασιών, παραγκωνίζεται συστηματικά και όλοι αναφέρονται σε κάποιο άλλο άτομο: «καλά, ρε παιδιά, εγώ τι βιολί βαράω σ' αυτό το εργοστάσιο κι όλοι ζητάνε άδεια απ' τον τάδε!». Συνών. *εγώ τι καπνό φουμάρω! / εγώ τι ρόλο παίζω! / εγώ τι ώρες κάνω(!)*·

- *εγώ τι βιολί βαράω;* *ποια είναι η θέση μου*, *το πόστο μου*, *η ουσιαστική μου συμμετοχή*, *η ουσιαστική μου συμβολή στη συγκεκριμένη δουλειά ή υπόθεση(;) :* «ο ένας ανέλαβε τη διοίκηση προσωπικού, ο άλλος ανέλαβε τις παραγγελίες, εγώ, ρε παιδιά, τι βιολί βαράω;». Συνών. *εγώ τι καπνό φουμάρω; / εγώ τι ρόλο παίζω; / εγώ τι ώρες κάνω(;) :*

- *εδώ μπαίνουν τα βιολιά*, ειρωνική έκφραση σε κάποιον που αντιλαμβανόμαστε πως προσπαθεί να μας

εντυπωσιάσει με τα λόγια του: «ήταν μια πανέμορφη γυναίκα και μόλις της ζήτησα να τα φτιάξουμε δέχτηκε με το πρώτο. -Εδώ μπαίνουν τα βιολιά». Από το ότι η ομαδική είσοδος των βιολιών σε μια συμφωνική εκτέλεση είναι εντυπωσιακή·

- η κοιλιά μου παίζει βιολί, βλ. λ. [κοιλιά](#)·

- θα κρατήσει πολύ ακόμη αυτό το βιολί; βλ. φρ. *πού θα πάει αυτό το βιολί(;)·*

- **κακό βιολί**, κατάσταση ή συνήθεια που εγκυμονεί κινδύνους ή που προκαλεί δυσφορία: «είναι πολύ κακό βιολί τα ναρκωτικά || τι κακό βιολί κάθε μεσημέρι να 'χεις το ραδιοφωνάκι σου στη διαπασών!». (Λαϊκό τραγούδι: **κακό βιολί** αρχίσαμε, βρε μάγκισσα που λες, τον τσακωμό τον πήραμε θαρρώ σχοινί γαϊτάνι)·

- **κι αυτός το βιολί του**, **α.** εξακολουθεί να ασχολείται ανεπηρέαστος με αυτό που τον ευχαριστεί: «εδώ ο κόσμος χάνεται κι αυτός το βιολί του». **β.** επιμένει στο ίδιο πράγμα, επαναλαμβάνει συνέχεια τα ίδια λόγια χωρίς να επηρεάζεται από τίποτα, βαράει το ίδιο βιολί: «του φέραμε ένα σωρό αποδείξεις για την αθωότητά μας κι αυτός το βιολί του, πως είμαστε τάχα ένοχοι»· βλ. και φρ. *ό,τι και να γίνει, αυτός το βιολί του·*

- **κι εμείς τι βιολί βαράμε!** γιατί δεν υπολογίζεις στην παρουσία μας, στην ύπαρξή μας, στη δυνατότητα ή στην ικανότητά μας να πραγματοποιήσουμε κάτι ή να βοηθήσουμε σε κάτι που έχεις ανάγκη: «αν δε βρω αυτά τα λεφτά μέχρι το τέλος της βδομάδας χάθηκα . -Κι εμείς τι βιολί βαράμε! || δεν παίρνει μπρος τ' αυτοκίνητό μου και δεν ξέρω τι έχει. -Κι εμείς τι βιολί βαράμε!». Συνήθως η φρ. κλείνει με το *εδώ*. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Συνών. *κι εμείς τι καπνό φουμάρουμε! / κι εμείς τι ρόλο παίζουμε! / κι εμείς τι ώρες κάνουμε(!)·*

- *ό,τι και να γίνει, αυτός το βιολί του*, **α.** δεν επηρεάζεται από τίποτα και εξακολουθεί να ασχολείται απερίσπαστος με αυτό που τον ευχαριστεί: «σεισμός να γίνει, καταποντισμός να γίνει, ό,τι και να γίνει αυτός, το βιολί του». **β.** δεν αλλάζει γνώμη με τίποτα και εμμένει στην αρχική του απόφαση: «κάναμε τα πάντα να του αλλάξουμε γνώμη, τι άλλο να γίνει! Ό,τι και να γίνει, αυτός το βιολί του». **γ.** δεν ενδιαφέρεται καθόλου για όσα κακά συμβαίνουν γύρω του: «υπάρχει τόση δυστυχία γύρω του και καθημερινά παίζονται τόσα δράματα, αλλά, ό,τι και να γίνει, αυτός το βιολί του». Συνών. *ό,τι και να γίνει, αυτός το χαβά του·*

- *πάω στα βιολιά ή πηγαίνω στα βιολιά*, συνηθίζω να πηγαίνω για διασκέδαση σε κέντρα, όπου η ορχήστρα αποτελείται από βιολιά, από βιολιστές: «εσένα σ' αρέσει να πηγαίνεις στα μπουζούκια, εμένα όμως μ' αρέσει να πηγαίνω στα βιολιά»·

- *πού θα πάει αυτό το βιολί;* έκφραση αγανακτισμένου ή εκνευρισμένου ατόμου, που θέλει να θέσει τέρμα στις συνεχείς ενοχλήσεις κάποιου για εξυπηρέτηση, που θέλει να του επισημάνει τη συνεχιζόμενη απαράδεκτη συμπεριφορά του ή που είναι ενοχλημένος από πράξη ή κατάσταση που επαναλαμβάνεται συστηματικά: «που θα πάει αυτό το βιολί να 'ρχεσαι κάθε λίγο και λιγάκι και να μου ζητάς δανεικά; || που θα πάει αυτό το βιολί να παρατάς κάθε τόσο την οικογένειά σου και να τρέχεις με τις παρδαλές στα μπουζούκια; || πού θα πάει αυτό το βιολί κάθε μεσημέρι, την ώρα που πάω να κοιμηθώ, να 'χεις το ραδιοφωνάκι σου στη διαπασών!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *α* ή το *δε μου λες*. Συνών. *πού θα πάει αυτή η βιόλα; / πού θα πάει αυτή η δουλειά; / πού θα πάει αυτή η κατάσταση / πού θα πάει αυτός ο χαβάς; / πού θα πάει η βαλίτσα(;)·*

- *πρώτο βιολί*, **α.** ο αρχιεργάτης: «τον έχω στη δουλειά μου πρώτο βιολί». Από το ότι σε μια ορχήστρα ως πρώτο βιολί ορίζεται ο πιο ικανός, ο πιο δεξιότεχνης. **β.** αυτός που παίζει το σπουδαιότερο ρόλο σε μια υπόθεση, αυτός που έχει το πρόσταγμα: «μετά τον υπουργό, το πρώτο βιολί σ' αυτό το υπουργείο, είναι ο τάδε»·

- *τι βιολί βαράει;* **α.** με τι καταγίνεται, με τι ασχολείται στη ζωή του, ποια είναι η κοινωνική ή οικονομική του κατάσταση(;)· «φαίνεται δραστήριος άνθρωπος, αλλά τι βιολί βαράει;». **β.** τι είδος άνθρωπος είναι, ποιο είναι το ποίον του(;)· «φαίνεται καλός άνθρωπος, αλλά τι βιολί βαράει;». Συνών. *πώς μετράει; / τι καπνό φουμάρει; / τι ρόλο παίζει; / τι ώρες κάνει(;)·*

- *τι βιολί είν' αυτό!* βλ. φρ. *τι βιόλα είν' αυτή!* λ. βιόλα·

- το βιολί βιολάκι, επιμονή στην ίδια αντίληψη, στην ίδια τακτική, στην ίδια νοοτροπία, ιδίως αρνητική: «όλοι του λέμε πως το κάπνισμα βλάπτει την υγεία, αλλ' αυτός το βιολί βιολάκι», δηλ. εξακολουθεί να καπνίζει. (Λαϊκό τραγούδι: *σήκω εσύ να κάτσω εγώ, σώπα εσύ να πω εγώ, φύγ' εσύ να μείνω εγώ και το βιολί βιολάκι*).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας